

Znamenita nemška letalka pristala na mariborskem letališču. Na mariborskem letališču na Teznu je pristala 3. oktobra popoldne s svojim štirisedežnim letalom znamenita nemška letalka Eli Beinhornova v spremstvu gospodarskega svetovalca Senninga. Dne 3. oktobra opoldne se je dvignila z letališča Tempelhof pri Berlinu v zrak ter je bila namenjena v Bukarešto, kjer poseda veliko podjetje. Priletela je že blizu Zagreba, vendar tamkaj ni mogla pristati radi prenizke megle. Iz tega vzroka se je obrnila nazaj proti Mariboru in se je spustila brezhibno na tla. Letalka je prenočila v mariborskem hotelu »Meran« in je ostala v Mariboru par dni, ker radi preveč slabega vremena ni mogla nadaljevati vožnje. Letalo Beinhornove ima motor za 260 konjskih sil, ki omogoča brzino 260 kilometrov na uro. Letalka je doslej preletela s svojim letalom skoraj že ves svet. Stara je 32 let.

Nova in višja pristojbina za potne liste. Po novem pravilniku je do 31. marca 1940 predpisana pri izdajanju vsakega policijskega vizuma za potni list v tujino pristojbina 50 din. Tega plačila so oproščeni delavci, ki se podajajo v tujino z namenom, da bi dobili tamkaj zaposlitev kot ročni delavci, brez ozira na čas, ki ga nameravajo prebiti v inozemstvu.

Pospeševanje gozdarstva. Banovinski odbor za propagando gozdarstva v Ljubljani prosi vsa vzgojna, kulturna in slična društva, vse javne korporacije in ustanove ter vse privatnike, da sodelujejo pri propagandi gozdarstva v dnevih od 22. oktobra do 5. novembra 1939. V teh dnevih se naj vršijo v šolah in drugih primernih prostorih predavanja o gozdarstvu, na terenu pa pogozdovanje goličav in praktičen pouk o negi, vzgoji in izkoriščanju gozdov. Propagando te jeseni je treba voditi pod geslom: »Vzgojajmo drevje, gozdove in gaje kot zaščito pred zračnimi napadi!« Pojasnila dajejo banovinski odbor in okrajni odbori za propagando gozdarstva.

Sanatorij v Mariboru. Tyrševa 19. prof. Gosposka, telefon 23-58, je najmoderneje urejen zlasti za operacije. Dnevna oskrba I. razreda 120 din.

II. razreda 80 din. Vodja specialist za kirurgijo dr. Černič. 964

GROZDNI TEDEN IN PRODAJA GROZDJA

Grozdje prodajajo na trgu. Po 3 din na Rotovškem trgu. Pocen! Bog jim ga požogaj! »Večernik« se je pa hudoval, da se je grozdje takoj podražilo, čim so gospe nehale prodajati na Rotovškem trgu, in zahtevajo prodajalci kar po 4 din zanj. Pomislil grozno vsoto, cele 4 din hočejo imeti ti ljudje za dobro sladko grozdje! In poziva oblast, da cene maksimira! »Večernik« namreč.

Nabiranje lepega namiznega grozdja ni kar tako enostavno. Vsak grozd ni za to sposoben, vsaka sorta tudi ne in od mnogih trav je grozdje blatno. Zlahtnina ne obrodi vsako leto tako, da bi se je splačalo gojiti. Zlahtne namizne sorte dajo znatno manj kot pa izrazito kletarske sorte. Grozdje je treba lepo očediti, vedno je nekaj gnilih jagod vmes in drugo. Potem ga je treba daleč nesti v mesto in previdno nesti, voziti se ga da le, če je lepo pakano. Plačati je treba tržno pristojbino. Pri odtehtavanju na drobno se precej raztehta. Cena 4 din zaradi teh in podobnih pojavov pač res ni pretirana. V okoliških vinogradih je delo navadno dražje kot v vinogradih daljnje okolice, odkoder so imele grozdje gospe na Rotovškem trgu. Prevoz stane razmeroma malo. Okoliški vinogradi so tudi bolj izpostavljeni tatvinam in varovanje precej stane. Končno so bremena okoličano višja zaradi višjih doklad itd. Dolinšek.

Obžalovanja vredni slučaji

Nevarno tolovaj prijet. V vasi Gradišče ob severni meji je padel v roke orožnikom iz Selnice ob Dravi že dalje časa zasledovani strahovalec Dravske doline 25 letni Valentin Štrukelj. Aretiranemu so dokazali 12 vlovov in tatvin, katere je zagrešil od julija, ko je bil izpuščen iz mariborske kaznilnice, do aretacije po okolici Selnice, Fale in v Št. Lovrencu na Pohorju. Tolvaj se je izdajal za trgovca z lesom ter sadjem.

V mrežah greha

39

»Res je grozno, toda njegove nedolžnosti ne moremo dokazati. Za to obstoja samo ena možnost: da katera priča prizna, da je krivo prisegla.«

Medtem se je oglasil pri predsedniški mizi zvocec. Množica je utihnila. Vse je zrla na oder. Za mizo je stal Štern. Priklonil se je, nato pokazal na moža, ki je sedel na prvem mestu, ter je dejal:

»Dragi zborovalci, predstavljam vam gospoda deželnega glavarja Blattona, ki nas je osrečil s svojim prihodom in nam bo spregovoril o dolžnostih, ki nam jih nalaga domovina v teh hudih časih.«

Nato se je obrnil h glavarju: »Gospod glavar! Zastopniki našega mesta si štejejo v največjo čast, da vas morejo pozdraviti! Vnaprej bodite prepričani, da bodo vaše besede padle na rodovitna tla in obrobile stoteren sad.«

Navzoči so zaploskali. Glavar je vstal in stopil na govorniški oder. Njegove prve besede so veljale Nemcem. Dobro si jih je privoščil. Nato je začel opisovati, kaj bi se zgodilo, če bi Nemci zmagali. Prišli bi tudi v Ameriko, požgali bi mesta in vasi, ljudi pa pomorili, kakor so storili v Belgiji.

Po glavarjevem govoru se je spet oglasil Štern. Nekam sramežljivo je sporočil zborovalcem, da vojaški odbor potrebuje mnogo denarja.

»Kdo izmed vas je pripravljen,« je zavpil na koncu, »darovati odboru po en dolar ali več? Dvignite roke vsi tisti, ki so pripravljeni to storiti!«

Dvignilo se je kakih štirideset rok.

»Kaj?« je zavpil Štern. »V toliki množici je samo štirideset požrtvovalnih domočinoljubov?!«

Nato se je dvignilo še kakih deset rok.

»Vem, prijatelj,« je vpil Štern, »da ste že dosti žrtvovali v razne dobrodelne namene, a vkljub temu vas prosim, bodite še nekaj požrtvovalni in darujte! Od svoje strani slovesno obljubim, da bom dal za vsak dolar, ki ga tu nabereimo, iz svojega žepa po en dolar.«

Tem besedam je sledilo navdušeno ploskanje. Spet se je dvignilo kakih petnajst rok. V tem trenutku je ob levi strani nastalo med množico gibanje. Neki človek se je prerival v ospredje in vpil:

»Gospod predsednik, čakajte!«

»Kdo je to?« je vprašala Alojzija.

»Ne vem. Ne vidim ga,« je odvrnil Kelly.

»Grenhut!« je začudeno zašepetala Alojzija. »Bog ve, kak namen ima.«

Možicelj se je medtem preril do mize in spet zavpil:

»Gospod predsednik, tako ne bomo dosti nabrali. Edini način, ki vodi do uspeha, je ta, da gremo od človeka do človeka in tako nabiramo. Če dovolite, bom takoj začel z delom.«

Ni se zmenil za Šternov jezni pogled in ni čakal odgovora, marveč je vzel klobuk in šel od človeka do človeka. Vsakemu je tako dolgo prigovarjal, da je naposled dobil kako malenkost.

Naši rajni

Makole. Na roženvenko nedeljo smo, spremili k večnemu počitku blago ženo, Terezijo Poharč. Življenje rajne je bilo neprestana žrtev za dom in za svojce. Kot sedemnajstletna deklica se je priženila iz stare poštene rodbine Majšekove, bivše občine Sveta Ana, na obširno posestvo Poharčevo in tukaj gospodinjala nad petdeset let. Imela je celo življenje usmiljeno srce do revežev, zlasti do siromašnih otrok. V zadnji svetovni vojni so njene roke obrisale mnogo solz lačnim in trpečim. Poslednja leta je pa preživela večinoma sama zase, vtopljena v molitev. Bog ji bodi obilen plačnik. Rodbini pa so žalje!

Šoštanj-Metleče. V soboto, 30. septembra, nas je zapustil naš dobri oče, 77 letni Janez Boha, p. d. Bohovc iz Metleč. Rajni je bil dolga leta zaposlen kot delovodja v tovarni Woschnagg v Šoštanju. Bil je čistan in upoštevan ter je bil zaupnik že rajnega Franca Woschnagga. Bil je tudi dober katoličan. Vsak prvi petek smo ga opazili pri obhajilni mizi. Tudi nedeljske svete maše do zadnjega ni opustil, pa naj je bilo vreme kakršno koli. Rajni oče je bil povsod najlepši zgled. Bog mu je izkazal milost, da je še prav pred večerom življenja prejel svete zakramente za umirajoče in naslednji dan je zatnil trudne oči. Blagemu rajnemu svetila večna luč — preostali pa naše sožalje!

Nevarno obstreljen iz zasede. V Zgor. Bistrici pri Rušah je oddal neznanec strel iz zasede na posestnika Štefana Kreslina, kateremu je prebila krogla iz puške hrbet in izstopila na prsni.

Krvav napad. Ne daleč od Sv. Andraža v Slov. goricah je napadla skupina pijanih fantov 20 letnega posestnikovega sina Jožefa Petroviča in ga je hudo obdelala. Petroviča so orepeljali v ptujsko bolnišnico s hudimi poškodbami na glavi.

Psa so prevarili

Dognano je, da sleher ni pes spozna svojega gospodarja po vonju. V Franciji se je pripetil zanimiv primer, ki pa to dognanje ovreže. Ne s prošnjami ne z grožnjami niso mogli spraviti psa s pariškega pokopališča z groba njegovega umrlega gospodarja. — Slednjic je šla vdova rajnega po živečega brata umrlega moža, ki mu je bil zelo podoben, in ga je prosila, naj se obleče v obleko rajnega. Brat je to storil in je šel na pokopališče. In glej: pes je koj planil kvišku, ovohal obleko in začel radostno lajati. Ves zmeden od veselja je skakal okrog brata rajnega in je šel za njim domov v dobri veri, da je to njegov pravi gospodar.

Rodbinske podpore na orožne vežbe vpoklicanih

»Slov. gospodar« je že dvakrat poročal o sklepu vlade, da se izplača podpora rodbinam na orožne vežbe vpoklicanih. Nova uredba o podporah je že izšla v »Službenih novinah« in jo pričujemo v izvlečku.

Pravica do podpore in njena višina

Pravico do podpore imajo družine, katerih hranilci so poklicani v vojaško službo, in je ostala družina radi vpoklica brez nujnih sredstev za življenje. Ta podpora se zamore uživati, dokler je družina v stiski, najdalje pa do odpustitve hranilca iz vojaške službe.

Potrebo nakazila podpore bo ocenil za vsak primer poseben odbor. Za prošnjo za podporo so pooblaščen člani družina po sledečem redu: zakonita žena, potomci, oče in mati. Izjemoma, če ni teh oseb, pa more biti podpora podeljena tudi drugim članom družine (kakor n. pr. zadržanec, dedu, bratom, sestram itd. ter drugim osebam), ki jih je vzdrževala oseba, poklicana v vojaško službo.

Višina podpore znaša za večje kraje z več nego 20.000 prebivalci osem dinarjev, v vseh ostalih krajih pa pet dinarjev. V primeru spremembe bivališča se more višina podpore menjati šele po preteku roka 30 dni, odkar je bilo bivališče spremenjeno.

Poleg podpore se more družinam podeljevati tudi dodatek za vsakega otroka pod 16 leti, katerega je vzdrževala oseba, poklicana v vojaško službo. Dodatek znaša tri dinarje dnevno v vseh krajih. Če družino tvori samo en potomec, nima pravice na dodatek povrh podpore.

Kam nasloviti prošnjo?

Prošnjo za podporo je predložiti občini, v kateri biva prosilec. Občina bo poslala izročeno prošnjo najkasneje v 48 urah pristojnemu odboru za podpore s svojim uradnim potrdilom o resničnosti podatkov o družini, katera prosi za podporo.

Odbor za rešitev prošenj

Za izdajanje sklepov o prošnjah za podporo in dodatek se ustanovi na okrajnem sodišču odbor za podpore. Odbor tvorijo a) en sodnik okrajne-

ga sodišča, ki ga določi starešina sodišča, kot predsednik odbora; b) en občinski odbornik, oziroma mestni svetovalec, ki ga določi občinski odbor, oziroma mestni svet mesta, v katerem je sedež odbora; c) en davčni uradnik iz kraja, v katerem je sedež odbora, določi ga šef pristojne davčne uprave. Vsakemu teh odbornikov se določi tudi namestnik. Če se pokaže potreba, lahko predsednik okrajnega sodišča odloči, da se pri tem ali onem okrajnem sodišču ustanovi več odborov za podpore.

Opisani odbor za podpore odloča o podpori in dodatku z večino glasov.

Odlok odbora o rešitvi ali zavrnitvi se takoj dostavi prosilcu in pristojnemu vojaškemu poveljstvu radi pregleda.

Pritožba zoper sklep odbora

Prosilec, ki je bil odklonjen, se proti sklepu odbora lahko pritoži pisмено ali na zapisnik predsedniku tistega okrajnega sodišča, v čigar področju se nahaja okrajno sodišče, ki je o prošnji odločalo. O teh pritožbah odloča predsednik okrajnega sodišča ali pa sodnik, ki ga on določi. Predsednik ali določeni sodnik bo dostavil brez odlašanja svoj sklep prosilcu in predsedniku odbora za podpore zaradi izvršitve. Predsednik okrajnega sodišča ali določeni sodnik more, če smatra za potrebno, preden izda svoj odlok, pozvati prosilca, da podkrepil svojo pritožbo še z drugimi dokazi.

Proti odloku predsednika okrajnega sodišča, oziroma določenega sodnika ni pravnega leka,

vendar pa more prosilec predložiti novo prošnjo, ki temelji na novih dejstvih.

Sprememba podpore

Če se po izdanem sklepu spremeni katero od dejstev, ki so služila kot merilo za določevanje iznosa podpore in dodatkov, lahko odbor za podpore, če to izve, predružači prejšnji sklep in upošteva nova dejstva. Uživalec podpore in vse oblasti so dolžne takoj obvestiti odbor za podpore o vseh spremembah, ki bi mogle vplivati na pravico do podpore ali dodatka, kakor tudi na njeno višino.

Izplačilo podpor

Podpore bo izplačevala Poštna hranilnica preko pošt osebam, katerim je bila podpora podeljena. Če je hranilec poklican v vojaško službo na določen čas in ne delj kot štiri tedne, bo predsednik odbora za podpore izdal nalog, da se vsa podpora in dodatek izplačata naenkrat. Če je hranilec pozvan na vaje za delj ko štiri tedne ali pa na nedoločen čas, bo predsednik odbora za podpore izdajal potrebne naloge za izplačilo vsakih 15 dni vnaprej. Če je hranilec odpuščen iz vojaške službe pred iztekom tekočega roka 15 dni, potem uživalec podpore in dodatka niso dolžni vrniti odvisno sprejete podpore, oziroma dodatka. Pristojno vojaško poveljstvo bo takoj obvestilo odbor za podpore o odpustu tistih oseb, katerih družina sprejema podporo.

Zgoraj v izvlečku navedeno uredbo glede višine podpor lahko spremeni ministristvo za socialno politiko in narodno zdravje v sporazumu s finančnim ministristvom.

Določila za podeljevanje brezobrestnih banovinskih posojil za obnovo vinogradov

V smislu banove odločbe z dne 21. junija 1939., VII. št. 17.544/1, o ustanovitvi in upravljanju banovinskega sklada za dajanje brezobrestnih posojil za obnovo vinogradov bo dajala dravska banovina iz tega sklada posojila za obnovo že opešanih vinogradov v izrazito vinorodnih legah tistim vinogradnikom, ki bodo vinograde obnovili strogo po navodilih strokovnjakov in ki nu-

dijo za varnost posojila zadostno zemljiškoknjižno jamstvo.

Posojilo morejo dobiti samo tisti vinogradniki-kmetje, ki ne morejo obnoviti vinograda iz lastnih sredstev.

Brezobrestno posojilo se bo dajalo le za obnovo najmanj 15 a in največ 75 a vinograda.

Čebele zasedle ladjo

Do edinatenega dogodka je prišlo v portlandski vojni luki na Angleskem. Roj čebel je priletel 3 km daleč od obale do oklopne križarke »New Castle«, ki je bila tam zadržana. Čeprav so se mornarji branili s kosti obleke, zastavami in sploh z vsem, kar jim je prišlo pod roke, so čebele po kratkem boju »zasedle« vojno ladjo in poveljnik je moral nazadnje brezlično pozvati pomoč. Z motornim čolnom vojne mornarice sta se potem hitro pripeljala neki uradnik pristaniškega poveljstva in neki železničar, ki je bil lastnik čebel. Zadnjemu je uspelo, da je čebele ugrebel v panj in tako osvobodil vojno ladjo.

»Šterna hoče jeziti. Ta je obljubil, da bo dal toliko dolarjev, kolikor se jih bo nabralo. Grenhut sedaj hoče čim več nabrati, da bo Štern moral tem več plačati.«

»Toda, zakaj dela to?«

»Neki spor imata med seboj. Oba sta bila vodilna člana judovske cerkvene občine, a zadnji čas je Štern Grenhuta izpodrinil in ta mu tega ne more pozabiti.«

Grenhut je z vneto nabiral, godba pa je medtem igrala vojaške koračnice. Uspeh je bil velik.

»Tisoč dve sto dvajset dolarjev,« je dejal blagajnik, ki je pri predsedniški mizi štel denar.

Štern je s hripavim glasom naznanil uspeh zbiranja. Nato je sedel s tresočo roko izstavil ček in ga izročil blagajniku. Potem je spet vstal in jezno zavpil:

»Zaključujem zborovanje!«

Zborovalci so divje zaploskali, nato pa so se začeli razhajati. Alojzija in Kelly sta se pri vratih poslovila in šla vsak na svojo stran.

Ko je Alojzija naslednjega dne stopila v pisarno, je takoj opazila, da je Štern nejevoljen. Vedela je, da ga jezi včerajšnji dogodek. Ker ga je že precej poznala, je tudi vedela, da ne bo šel brez besede preko tega. Ni se varala. Ko sta končala z delom, je vprašal:

»Ali bi hoteli še enkrat govoriti o tistem primeru, katerega ste omenili, ko ste prvič prišli sem?«

»O primeru Štefana Kmicice?«

»Da.«

Alojzija je na kratko opisala vso stvar. Pri tem je posebej naglasila, kako vlogo je igral Grenhut.

»Potemtakem je Grenhut kriv nesreče tega ubogega fanta.«

»Žal, da.«

»Ali je samo on izpovedal, da je fanta na dan umora videl v Pikertonu?«

»Razen njega še ena preplašena starka, ki pa je tako zmedeno govorila, da njena izpoved ni bila merodajna. Grenhut pa je odločno trdil in prisegel.«

»Seveda! Od Grenhuta ni mogoče drugega pričakovati ko krivo prisego.«

Vstal je in nervozno hodil gor in dol po sobi.

»Kako dolgo je že fant v Ellingtonu?«

»Kmalu bo deset let.«

»Deset let! Moj Bog, kako strašna kazen za stvar, ki je ni izvršil! Ali v tem času ni nikdo poskusil, da bi ga rešil?«

»Odvetnik Kelly si je dosti prizadeval, toda zaman. Meni se zdi, da je edini izhod ta, če kdo pregovori Grenhuta, da prizna, da je krivo pričal.«

»Grenhuta pripraviti do tega! On bo še Bogu lagal na sodni dan. V tem človeku ni niti trohice pravičnosti in resnice.«

Ustavil se je pred Alojzijo in po kratkem tuhtanju vprašal:

»Ali ne bi bilo dobro, če bi obiskala Kmicica? Morda bi se med razgovorom v glavi katerega rodila kaka pametna misel.«

(Dalje sledi)